

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гносеологія та епістемологія

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітня програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Гносеологія та епістемологія
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс / семестр	Третій. Перший.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни пояснити студентам місце і роль гносеологічної та епістемологічної проблематики в контексті філософії, головні риси найважливіших гносеологічних напрямків і позицій, структуру пізнавального процесу та умови пізнавальної діяльності.

Завдання дисципліни: експлікувати провідні напрямки класичної та сучасної гносеології; пояснити їхню позицію щодо природи, структури, функцій знання і пізнання, свідомості, мислення, факторів пізнавальної діяльності; окреслити аспекти соціокультурної залежності знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: особливості гносеологічного підходу до дійсності; риси провідних гносеологічних позицій; найважливіші категорії теорії пізнання, структуру пізнавальної діяльності та зв'язки між її елементами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*: застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, інтегрувати їх в інші галузі філософських досліджень; відрізнити гносеологічний підхід до об'єкта філософського дослідження від інших підходів.

Компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.

СК13. Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.

Програмні результати навчання

РН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

РН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.

РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Предметна диференціація гносеології та епістемології	Розуміти труднощі термінологічного розрізнення „гносеології” та „епістемології”. Усвідомлювати необхідність епістемологічного підходу до дійсності. Знати найважливіші підходи до знання. Розрізняти гносеологізм та епістемологізм, пізнання та знання. Мати уявлення про визначення знання, його типологію та характеристики.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
2.	Пізнання як суб’єкт-об’єктне відношення	Усвідомлювати „пізнання”, „суб’єкт”, „об’єкт” як систему категорій. Мати уявлення про визначення процесу пізнання. Знати поняття об’єкта пізнання. Знати поняття та розуміти історичну генезу суб’єкта.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Класифікація та характеристика видів пізнання. Рівні та форми пізнання	Ідентифікувати підстави диференціації видів пізнання. Ідентифікувати екстрасенсивне пізнання. Ідентифікувати життєво-досвідне та ігрове пізнання. Ідентифікувати міфологічне та релігійне пізнання. Ідентифікувати художньо-образне та філософське пізнання. Знати особливості чуттєвого рівня пізнання. Знати особливості раціонально-логічного рівня пізнання. Знати особливості синтезувального рівня пізнання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
4.	Особливості наукового пізнання	Знати критерії розмежування наукового та позанаукового пізнання. Знати поняття та різновиди ненаукового пізнання. Ідентифікувати процесуальні риси наукового пізнання та критерії науковості. Розрізняти рівні, форми, завдання, результати та методи наукового пізнання. Розрізняти види наукового знання. Усвідомлювати співвідношення природничо-наукового та соціогуманітарного пізнання. Розрізняти рівні соціокультурного впливу. Усвідомлювати соціальний характер наукової раціональності. Знати особливості соціокультурного впливу на поведінку дослідника, зміст наукових тверджень та стандарти науковості. Ідентифікувати фактори соціальної детермінації істини. Мати уявлення про „соціально узаконену істину”.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
5.	Істина як цінність пізнавальної діяльності	Ідентифікувати класичні теорії істини. Ідентифікувати некласичні теорії істини. Знати форми вираження істини у знанні. Знати критерії істини.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
6.	Свідомість як предмет філософського	Знати головні ознаки (прояви) свідомості. Мати уявлення про теорії походження свідомості. Мати уявлення про структуру свідомості. Знати	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та

	осмислення	поняття самосвідомості. Розрізняти класичний та некласичний підходи до „Я”. Розрізняти підходи до мовно-мисленнєвого відношення.	обговорення на семінарі Тести
--	------------	--	----------------------------------

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	25
Тести	25
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальних робіт	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			5			5			5			5			5			25
Тести														25				25
Всього на тиждень			5			5			5			5		25	5			50

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
- Басенко І.Ю. Інтуїція та уява як міст між науковим і художнім пізнанням. <i>Філософські проблеми гуманітарних наук</i>. 2012. № 22. С. 52–54. - Гусев В.І. Вступ до метафізики: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2004. 488 с. - Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. Том другий. Київ: Дух і літера, 2011. 488 с. - Казаков М. Теоретичні засади лженауки та постмодерністська епістемологія. <i>Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць</i>. 2014. Випуск 706-707. Філософія. С. 58–67. - Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів. Львів: Астролябія, 2002. 352 с. - Козаченко Н.П. Свідомість: проблема означення. <i>Актуальні проблеми духовності. Збірник наукових праць</i>. 2016. Випуск 17. С. 148–170. - Коробкіна Т.В. Основні критерії класичної парадигми: методологічна та епістемологічна недостатність. <i>Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах</i>. 2015. Том 18. № 7 (123). С. 94–97. - Малишена Ю.О. Колективність знання: дискусії в контексті соціальної епістемології. <i>Філософські проблеми гуманітарних наук</i>. 2018. № 2 (28). С. 38–40. - Малишена Ю.О. Роль експерта в соціальній епістемології. <i>Філософські проблеми гуманітарних наук</i>. 2019. № 1 (29). С. 9–13.	

10. Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. 2007. Випуск 350-351. Філософія. С. 3–7.
11. Мелков Ю.О. Становлення людини як суб'єкта пізнання за доби класичної науки. *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2014. № 24. С. 38–43.
12. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання. Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 2000. 296 с.
13. Петрушенко В. Людина і знання: епістемологічна складова філософської антропології. *Гуманітарні візії*. 2017. Том 3. № 1. С. 67–72.
14. Петрушенко В.Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія: Монографія. Львів: Ахілл, 2005. 320 с.
15. Петрушенко В.Л. Філософія істини: істина в історико-філософських підходах та концепціях. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Філософські науки*. 2004. № 498. С. 3–16.
16. Потішук О.О. Принципи соціології наукового знання Д. Блура. *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2014. № 24. С. 44–47.
17. Починок І. Особливості детермінації генези гуманітарного знання. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. 2007. Випуск 350-351. Філософія. С. 8–11.
18. Усанов І. Суб'єкт і його доля в європейській традиції. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2012. Випуск 2. С. 34–40.
19. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
20. Шашкова Л.О. Наукове і релігійне знання: можливості співставлення. *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2012. № 21. С. 62–66.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Даниляк Ростислав Петрович
Контактна інформація викладача	rostyslav.danylyak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах

	консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається будь-який вид паління в приміщеннях університету, поява в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – написання есе на довільну тему в межах тематики дисципліни.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Даниляк Р.П.